

5. SINIF TÜRKÇE DERSİ

TAM ÖĞRENME ÇALIŞMASI

KÖK BULMA ÇALIŞMASI

KONU ANLATIMI

KÖK NEDİR? NASIL BULUNUR?

Kök, bir sözcüğün parçalanamayan, anlamlı, en küçük parçasıdır. (kök ile kelimenin tamamı arasında anlam ilişkisi bulunmalıdır)

Göz: Görme organı.

Kökü: göz

Gözlük: Göze takılan alet.

Örnek:

Yazlık: Yazın durulan ev.

Yukarıdaki kelime yazın durulan ev anlamına gelmektedir. Bu kelimenin anlamlı en küçük bölümüne baktığımızda yaz (mevsim) kelimesi karşımıza çıkmaktadır.

Yaz – lık

Kelimeyi daha fazla bölseydik ya gibi bir ses oluşurdu fakat bu sözcüğün hiçbir anlamı olmazdı bu nedenle anlamlı en küçük bölüm olan yaz sözcüğü bu kelimenin kökünü oluşturmaktadır.

Yaz – lık

Kök

Sözcüğün kökü bulunurken sondan başa doğru ekler çıkarılır, kalan bölüm köktür.

Örnek:

Kitaplarda kitap – lar – da
Kök

Örnekte de görüldüğü gibi, atabildiğimiz her şeyi attıktan sonra elimizde kalan, daha fazla parçalayamayacağımız “kitap”, bu kelimenin köküdür.

NOT: Kök, sözcüğün tamamıyla anlam ilişkisi taşımaz.

Örnek:

Balıkçılar

Bu sözcüğü incelediğimizde anlamlı en küçük parçanın “bal” sözcüğü olduğunu görüyoruz. **Ancak** “bal”, kelimesi balık kelimesi ile anlam ilişkisi taşımadığı için bu sözcüğün **kökü olamaz**. Bu yüzden “**balık**” sözcüğü bu kelimenin köküdür.

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki kelimelerin köklerini bularak karşlarına kök bölümünü örnekteki gibi yazınız.

Sözlük:	Kelimenin kökü:	Söz
Askı:	Kelimenin kökü:	as-

Giriş: Kelimenin Kökü:

Odunluk: Kelimenin Kökü:

Övgü: Kelimenin Kökü:

Kalemlik: Kelimenin Kökü:

Havasız: Kelimenin Kökü:

Sulu: Kelimenin Kökü:

Solgun: Kelimenin Kökü:

Sevgi: Kelimenin Kökü:

Kaçak: Kelimenin Kökü:

Kumsal: Kelimenin Kökü:

Yoksul: Kelimenin Kökü:

Aşçı: Kelimenin Kökü:

Sözcük: Kelimenin Kökü:

Tarak: Kelimenin Kökü:

Soru: Kelimenin Kökü:

Yolcu: Kelimenin Kökü:

Anlam: Kelimenin Kökü:

Sayı: Kelimenin Kökü:

Bahçesiz: Kelimenin Kökü:

Atlar: Kelimenin Kökü:

ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimelerden sadece kök halinde olan sözcükleri işaretleyiniz. (hiçbir ek almamış bir sözcük kök halinde sayılır)

[.....] mercek	[.....] evli	[.....] gezi
[.....] buzlu	[.....] balta	[.....] yazar
[.....] kağıt	[.....] yarası	[.....] boya
[.....] tava	[.....] taşlı	[.....] akıl
[.....] eleştiri	[.....] okur	[.....] sayfa
[.....] çuval	[.....] kazak	[.....] kanama
[.....] canlı	[.....] ağaçlar	[.....] kıyı
[.....] arabam	[.....] akasya	[.....] beleşçi
[.....] cüzdan	[.....] kaçmak	[.....] kurşun
[.....] köylü	[.....] şehir	[.....] derslik

Bazı kelimelerde kök olarak bulduğumuz sözcük kelimenin ekli haliyle bir anlam ilişkisi bulunmadığı için kök olarak alınmaz kelimenin tamamı ek olur.

Örnek: (balık kelimesinin kökü bal değil balık kelimesidir)

Aşağıdaki kelimelerden yukarıda belirtilen şekilde olanları bularak alttaki alana yazınız.

Kumral	Kazık	tarak	martı	soya
Haklı	askı	ateş	sessiz	çekic
Bilek	bilgi	durak	akıl	sene
Yıllık	tamir	gemici	kumaş	

TEST

1. Aşağıdaki kelimelerden hangisinde kök gibi görünmesine rağmen anlam ilişkisi olmadığı için kök olmama durumu olan bir kelime vardır?

- A) batmış B) açık
C) kayak D) kazak

2. muhtar, balıkçı, kapıcı Yukarıdaki kelimelerin kökleri aşağıdakilerden hangisinde doğru sıralanmıştır.

- A) muhtar – bal – kapı
B) muhtar – balık – kap
C) muhtar – bal – kapı
D) muhtar – balık - kapı

3. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerden hangisi kök halindedir?

- A) Pazar gününün kapalı havası canımı sıktı.
B) Mart, kapıdan baktırır; kazma kürek yaktırır.
C) İndirimli satışlar dün başladı.
D) Denizin tuzlu suyu ağzına doldu.

4. Aşağıdakilerden hangisi sadece köktür?

- A) araba
B) gelir
C) sevgi
D) yemiş

5. Aşağıdaki kelimelerden hangisi ek almıştır?

- A) balta B) kazak
C) süzgeç D) kara

6. Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisinin kökü diğerlerinden farklıdır?

- A) ilkbahar dallarda çiçek olmuş.
B) Yurdum gözlerimde tütüyor.
C) Yaramazlık yapanlar dersi anlamaz.
D) Bayram için memlekete gidiyorum.